

Tusagassiorfinnut Nalunaarut Pressemeddelelse

29.09.17

”Tamatta assigiinngitsuugatta aamma assigiinngitsunik pisariaqartitaqarpugut” (Niviarsiaraq 17-nik ukiulik)

Meerartatta inuusuttortattalu affaat sinnerlugit meeqqat atuarfiat qimakkaangamikku ilinniaqqinneq ajorput. Siunertaqartumik iliuuseqarluni ineriartortitsinissamut meeqqat inuusuttullu akuliutsinneqarnissaat, Meeqqat Illersuisuata Aviâja Egede Lyngep ujartorpaa. Ajornartorsiutip nutaamik periuseqarluni nalilersuiffiginissaa maanna piffissanngortoq Meeqqat Illersuisuat isumaqarpoq: ”*Siullermik Meeqqat pisinnaatitaaffii eqqaamaneqartariaqarput. Tassalu Naalagaaffiit Pegatigiit isumaqatigiissutaanni artikeli 28-mut aamma 29-mut tunngatillugu, meeqqat ilinniagaqarsinnaanissaat ineriartorsinnaanissaallu anguneqarnissaat nunatut pisussaaffigaagut. Aappaattullu inuttut inuiaqatigiinni, kulturikkullu inissisimanerat aallavigalugu sooq meeqqat ilinniakkamik aallartiisisannginnerat paasiniartariaqarparput, taamasilluta sukkasuumik siunertalimmillu aaqqiissuteqarnissaq anguniarlugu iliuuseqarsinnaaniassagatta, asuli taamungaannaq sattalluta aqqiininarsariinnarata*”, Meeqqat Illersuisuat Aviâja Egede Lyngep oqarpoq.

Meeqqat Illersuisuata angalanermini ulluinnarnilu meerarpassuit inuusuttorpassuillu naapittarpai, taakkualu inuunertik siunissartillu pillugu erseqqarissumik oqariartuuteqarput. Niviarsiaraq 14-inik ukiulik ima oqarpoq:

”Meeqqat ajortunik misigisaqaraangamik ajortittarput tarnikkullu nakkartarlutik, sunut tamanut piunassuseeruttarput. Nuannaaraangamik atuarfimmi ilikkagaqarnissaminnut piunassuseqarnerusarput imminnullu tatiginerusarlutik”.

Ajornartorsiut nutaajunngilaq. Meeqqat inuusuttullu qanorluunniit tunuliaqutaqaralarunik pisariaqartitatik atukkatillu aallaavigalugit ilinniarsinnaanissaminnut pisinnaatitaaffeqaraluartut, suli amerlavallaarujussuarput katataasartut. Meeqqat taakku eqqartorpagut, meeqqalli namminneq qanoq oqaasissaqarpat? Inissisimanertik namminneq qanoq isumaqarfigaat? Ilinniagaqarnissartik ilinniagaqanninnissartilluunniit qanoq nassuiaatissaqartippaat? ”*Taamaattumik meeqqat inuusuttullu akuliutsinnissaat pisariaqavippog; kikkuuppat? Inuttut, inuiaqatigiinni kulturikkullu inissisimanerannut tunngatillugu aporfii suuppat suullu tunngaviuppat ilinniagaqanninnerannut? Meerartatta inuusuttortattalu tarnikkut peqqissusaat qanoq ippa? Ajornartorsiutip qeqqa sunaanersoq paasiniarneqassasoq ilisimaneqalissasorlu kaammattuutigaara, paasisat aallaavigalugit siunertalimmik iliuuseqarnissamut sakkussanik pilersitsisoqarniassamat. Meeqqat ajornartorsiutaat siusinnerpaamik paasisaqarfigigaangatsigit taava kivitsinissamut periarfissaqarnerulertarpugut, taamaalillutalu ilinniagaqarsinnaanermut pisinnaatitaaffiit naammassineqarnissaat, pitsaasumillu inuuneqarnissaat angujuminarnerulersissinnaallugu”*, Meeqqat Illersuisuat taamatut kaammattuuteqarpoq, neriutigaalu meerarpassuit inuusuttorpassuillu maanna tusaaniarneqanngitsut inuiaqatigiinni tusaaneqarsinnaalissasut.

Meeqqat atuarfianni atuartut atugaat qanorlu inissisimanerat ilisimareeraanni: inuiaqatigiinni, kulturikkut ilinniakkanullu tunngasutigut inissisimanerat aallaavigalugit Kalaallit Nunaanni meeqqap pisariaqartitaa aallaavigalugu aaqquissuussinikkut ilinniagaqarnermut ingerlaaseq ineriartortinneqarsinnaavoq. Politikkikkut, ilaqutariinni atuarfinnilu, il. il. akimorlugit isiginnittariaaserput ataatsimoorussamik allanngortittariaqarparput, pineqartullu

tusarnaarnerulertariaqarlugit. Siunissaannut sillimanerulersissagutsigit ikiussagutsigillu matumani meeqqat inuusuttullu tusaasariaqarpagut.

NAKUUSA meeqqanik Ilulissani ulluni 9.-14. oktober 2017 ukiumoortumik ataatsimeersuartitsissaaq. Tassunga tunngatillugu NAKUUSA aamma MIO suleqatigiinnissamut isumaqatigiissuteqarput. NAKUUSAp Meeqqanut siunnersuisoqatigiiffia, Kalaallit Nunaat tamakkerlugu sinniisoqarpoq, taakkualu meeqqat ilinniagaqarsinnaanermut pisinnaatitaaffiat ukioq manna eqqartortussangorpaat, ataatsimeersuaqataasullu namminneq misilittakkatik, isummatillu aallaavigalugit aaqqiissutissanik siunnersuuteqassallutik. *”Meeqqat inuusuttullu tusarnaarnissaannut qilanaartorujussuuvunga, aamma namminneq siunissartik ilinniaqqinnissarlu pillugit tunngasunik saqqummiussassaannut qilanaaqaanga. Inuunerammiuna pineqartoq”*, Meeqqat Illersuisuat naggasiivoq.

”Vi er alle forskellige, og derfor har vi alle forskellige behov” (Citat, Pige 17 år).

Over halvdelen af vore børn og unge kommer ikke i uddannelsessystemet efter folkeskolen. Børnetalsmand Aviâja Egede Lynge efterlyser inddragelse af børn og unge samt udvikling af redskaber til målrettet handling.

Børnetalsmanden mener, at tiden er inde til at anskue problemet på nye måder: *”For det første er der Børnerettighedsperspektivet. Det betyder, at vi som land har forpligtet os til at leve op til artikel 28 og 29 i FN’s Konvention om Barnets ret til uddannelse og udvikling. For det andet er vi nødt til at kende til de menneskelige, sociale og kulturelle faktorer som ligger til grund for at børnene ikke går videre uddannelsessystemet så tidlig og målrettede løsningstiltag kan findes, fremfor at forsøge at løse problemet i blinde”*, siger Børnetalsmand Aviâja Egede Lynge.

Børnetalsmanden møder på sine rejser og i sin hverdag mange børn og unge, som udtrykker sig meget klart om deres liv og fremtid. En pige på 14 år siger:

”Når børn oplever noget dårligt, så har de det dårligt og falder ned psykisk, de mister lysten til alt. Når de er glade har de mere vilje til at lære i skolen og de stoler mere på sig selv”.

Problemet er ikke nyt. Vi taber alt for mange børn og unge på gulvet, selvom de uanset baggrund og med udgangspunkt i deres behov og forudsætninger, har ret til en uddannelse. Vi taler om disse børn, men hvad siger børnene selv? Hvordan ser de deres egen situation og hvilke forklaringer har de på, om de kommer i uddannelse eller ikke? *”Det er derfor nødvendigt at inddrage børnene og de unge; hvem er de? Hvilke menneskelige, sociale og kulturelle barrierer ligger der til grund for at de ikke kommer videre i uddannelsessystemet? Hvordan har vores børn og unge det ud fra et mentalt sundhedsperspektiv? Jeg opfordrer derfor til at problematikens kerne kortlægges, så der kan skabe redskaber til målrettet handling. Jo tidligere vi kender til børnenes udfordringer, jo flere muligheder har vi for at løfte dem, så vi kan imødekomme deres ret til en uddannelse og deres ret til at blive forberedt til et godt liv”*, opfordrer Børnetalsmanden og håber at de mange børn og unge som nu ingen stemme har, vil blive hørt.

Ved allerede at kende til de forskellige målgrupper der er på folkeskoleniveau: sociale, kulturelle, læringsmæssige forhold, kan Grønland udvikle uddannelsessystemet, så det passer til barnets behov. Vi har brug for en fælles holdningsændring på tværs af politik, familier, skoler mv., hvor vi i højere grad lytter til dem, det hele drejer sig om. Og her er det de børn og de unge vi bør lytte til, hvis vi skal kunne klæde dem på til fremtiden.

NAKUUSA afholder sit årlige Børnetopmøde i Ilulissat d.9-14. oktober 2017. I den forbindelse har NAKUUSA & MIO indgået et samarbejde. NAKUUSA's Børneråd fra hele Grønland, skal i år diskutere børns ret til uddannelse og de skal fremkomme med deres erfaringer, meninger og løsningsforslag til debatten om uddannelse. *"Jeg glæder mig rigtig meget til at lytte til børnene og de unge selv og høre om deres tanker om deres fremtid og uddannelse. Der er jo deres liv, det handler om"*, slutter Børnetalsmanden.

Asannittumik inuulluaqqusillunga

Med Kærlig hilsen

Aviâja Egede Lynge
Meeqqat Illersuisuat
Børnetalsmand
Avi@mio.gl
Tlf.: 531274